

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-1-81 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 13-57/799-338
Karar Tarihi : 09.10.2013

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA
Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER: Çağlar Deniz ATA, Tuğçe KOYUNCU
Başak ARSLAN, Muhammed Safa UYGUR

C. BAŞVURUDA

BULUNANLAR : - Yaşar Gıda Petrol Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Kumdanlı Kas. Yalvaç/Isparta
- Mehmet EKİCİ
Akşehir Yolu 2. km Yalvaç/Isparta
- Hakikatlı Petrol Gıda San. Tic. Ltd. Şti.
Şeyhsinan Mah. Sanayi Çarşısı 1.Cad No:6 Çorlu/Tekirdağ
- Hak Taşımacılık Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Akıncılar Mah. Cumalı Cad. No:23/A Balıkesir
- Alinda Ünlüler Petrol Madencilik Nakliyat Turizm Tarım Ürünleri San.
Tic. Ltd. Şti.
Ulukonak Köyü Karpuzlu/Aydın
- Kaynarca Petrol Tic. Ltd. Şti.
Sakarya Cad. Sanayi Sitesi Kaynarca/Sakarya
- Hilal Bir Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
Çankırı Yapraklı Yolu 10. km Yapraklı/Çankırı
- Balcılar Petrol San. ve Tic. Ltd. Şti.
Zafer Mah. İnönü Cad. No:10 İnhisar/Bilecik
- Hocaoğulları Petrol San. ve Tic. Ltd. Şti.
Bayramlı Mah. Niğde Cad. Derinkuyu/Nevşehir
- Göl Petrol Ürn. İşl. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Doğancılar Köyü Adapazarı/Sakarya
- Akın Akaryakıt Hububat Mahrukat Gıda San. Tic. Ltd. Şti.
Tefenni Yolu üzeri Çallıca Köyü/Burdur
- Celal ARI
Okkatası Mevkii No:18 Arkacılar Köyü Kiraz/İzmir

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş.
M. Akif Mah. Bahariye Cad. Çam Sok. No:51/5
İkitelli K.Çekmece/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş.'nin yapmış olduğu dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yolu ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (4054 sayılı Kanun)'u ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ)'ni ihlal ettiği iddiası.
- (2) **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 22.07.2013 tarih ve 4482, 4485, 4487, 4488, 4491, 4493, 4494, 4496, 4497, 4498, 4499 ve 4500 sayıları ile giren başvurular üzerine hazırlanan 31.07.2013 tarih ve 2013-1-81/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 13.08.2013 tarihli

Kurul toplantısında görüşülmüş ve 13-47/654-M sayılı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 01.10.2013 tarih ve 2013-1-81/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **G. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvurularda özetle;

- Akaryakıt sektöründe 18 Eylül süreci olarak bilinen süreç içerisinde, Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş. (ENERJİ)'nin bayilerine yaklaşık 1-1,5 yıldır mal tedarikini gerçekleştiremediği ve bu durumun noter ve mahkemelerce de tespit edilmiş olduğu,
- Bu nedenle birçok bayinin sözleşmelerini feshederek başka dağıtım şirketleriyle anlaşma yapma yoluna gittiği,
- ENERJİ'nin bu kaçıışı engellemek adına bayiler üzerinde çeşitli şekillerde baskı oluşturma girişimlerinde bulunduğu,
- Bu çerçevede çeşitli bayilerinden almış olduğu teminat mektuplarını sebepsiz yere paraya çevirdiği, çekleri işleme koyduğu, korkutma amaçlı mektuplar ve asılsız faturalar gönderdiği, mal ikmal yapamamasına rağmen kâr mahrumiyeti ve cezai şart konulu davalar açtığı, cari olmamasına rağmen ipotekleri işleme koyduğu

iddia edilmiştir.

(4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; başvurularda dile getirilen hususların 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği, bu nedenle ENERJİ hakkında herhangi bir işlem tesis edilmesine gerek olmadığı ve şikayetlerin reddedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (5) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaların, uyumlu eylemlerin ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğunu hükme bağlamıştır.
- (6) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar "dikey anlaşma" olarak tanımlanmaktadır. Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü "*alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük*" olarak ifade edilmiştir. Tebliğ'in 5/a maddesinde ise Tebliğ ile tanınan muafiyetin anlaşmalarda alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğüne uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.
- (7) Bu çerçevede, akaryakıt sektöründe dağıtım şirketleri ile bayileri arasında yapılan dikey anlaşmalara ilişkin olarak daha önce alınan kararlar uyarınca, 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan dikey anlaşmalar ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyeti kapsamındadır.
- (8) Bununla birlikte, akaryakıt sektöründe faaliyet gösteren bayilerce dağıtım firması lehine tanınan ipotek hakkı ve/veya verilen teminat senetlerinin, dikey anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerine ilişkin olarak 2002/2 sayılı Tebliğ ile öngörülen beş yıllık sınırlamasının aşılmasına neden olduğundan bahisle anılan Tebliğ'e ve 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil ettiğine ilişkin iddialar ise Rekabet Kurulunun başta 09.02.2011 tarihli ve 11-08/160-52 sayılı kararı olmak üzere, birçok kararında incelenmiştir. Bahse konu Kurul kararının "ipoteklerin terkinine ilişkin" bölümünde özetle;

- Akaryakıt sektörü uygulamalarında, bayilik sözleşmeleri ile birlikte dağıtım firmaları lehine tesis edilen uzun süreli intifa veya kira hakkı gibi hakların yanında, dağıtım firmaları lehine ipotek haklarının da tapuya tescil edildiğinin görüldüğü,
- Anılan karara konu başvurularda, ipotek haklarının da bayilik sözleşmeleri ve intifa hakkı ile birlikte grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığı ve ipoteye ilişkin tapudaki kayıtların terkin edilmesi gerektiği yönünde şikayetlerin yer aldığı,
- İpoteğin kişisel bir alacağın teminat altına alınması amacını güttüğü ve Türk Medeni Kanunu'nun 881. maddesinde; halen mevcut olan veya henüz doğmamış olmakla beraber doğması kesin veya olası bulunan herhangi bir alacağın ipotekle güvence altına alınabileceğinin düzenlendiği,
- Rekabet Kurulunun intifa, kira vb. haklara müdahale etmesinin temel nedeninin, bu sözleşmelerin sürelerinin akaryakıt bayilik sözleşmelerindeki rekabet etmeme yükümlülüklerinin süresine etki etmesi sonucunda ortaya çıktığı,
- İpotek hakkının ise akaryakıt bayilik sözleşmelerinin dolayısıyla rekabet etmeme yükümlülüğünün süresine etki eden bir hak olmadığı, sadece alacağı teminat altına aldığı, dolayısıyla 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen rekabet yasağı süresi ile bağlantısının bulunmadığı,
- Bu nedenle, teminat altına alınan alacağa bağlı bir hak olan ipotek hakkının terkinine ancak mahkemelerin karar verebileceği

ifade edilmektedir.

- (9) Bununla birlikte, bir taşınmaz üzerindeki ipotek hakkının varlığının, bayinin o taşınmaz üzerinde kurulu bulunan/kurulacak istasyonda yeni bir dağıtım firmasıyla anlaşmasına engel olmayacağı ve ipotek hakkı sahibinin intifa ve kira hakkı sahibi gibi, ipotek konusu taşınmazı kullanma yetkisinin olmadığı değerlendirilmektedir. Tüm bu hususları dikkate alınarak, bir alacağı teminat altına almak üzere kurulan ipotek hakkı vb. ilişkilerin Rekabet Kurulunun görev alanında olmadığına karar verilmiştir.
- (10) Bu doğrultuda, dosya konusu başvurular incelendiğinde ENERJİ lehine tanınan ipotek hakkının ve/veya verilen teminat senetlerinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen rekabet yasağı süresi ile bağlantısı bulunmaması nedeniyle 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

- (11) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.